

HLAVNÝ BANSKÝ ÚRAD
Kammerhofská 25, 969 50 Banská Štiavnica

SPRÁVA

**o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri
práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných
poškodení zdravia z práce v SR za oblasť hlavného dozoru
štátnej banskej správy SR
za rok 2012**

Predslov

Podľa bodu B. 3 Uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 475 z 11. júna 2003 minister práce, sociálnych vecí a rodiny každoročne predkladá na rokovanie vlády „*Informatívnu správu o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce*“ za predchádzajúci rok. V súlade s bodom B. 4 a B. 5 citovaného uznesenia je potrebné predložiť na Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“) podklady aj za oblasť pôsobnosti Hlavného banského úradu a obvodných banských úradov Slovenskej republiky. Podklady pre informáciu boli pripravené podľa obsahovej štruktúry uvedenej v liste MPSVR SR č. 24755/2012-M_OOP, 54158/2012 z 29. 11. 2012. Podľa vyššie uvedených dokumentov Hlavný banský úrad vypracoval nasledujúcu informatívnu správu.

1. Úvod

Ústava Slovenskej republiky zaručuje zamestnancom právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Súbor všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä Zákoník práce, zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v oblasti pôsobnosti orgánov štátnej banskej správy zákon SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon SNR č. 51/1988 Zb.“), vytvárajú a podrobne ustanovujú zákonné podmienky vykonávania práce, ktoré by mali zaručovať zamestnancom v dostatočnej miere najmä ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“). Systémom kontroly dodržiavania zákonných opatrení sa u zamestnávateľov sleduje vytváranie a udržiavanie takých pracovných podmienok, ktoré okrem iného zaistia pri práci bezpečnosť a ochranu života a zdravia zamestnancov, ale aj bezpečnosť prevádzky (ďalej len „BP“). Práve dodržiavanie týchto predpisov môže viesť k splneniu zámerov prijatých v oblasti znižovania úrazovosti v Slovenskej republike. Tento zámer je jednoznačne deklarovaný v *Koncepcii bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2008 až 2012*, ktorá bola schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 114 z 20. februára 2008.

2. Orgány dozoru

Pri vykonávaní banskej činnosti, činnosti vykonávanej bankým spôsobom, pri výrobe a používaní výbušnín na trhacie práce a ohňostrojné práce, ako aj pri ostaných činnostiach upravených zákonom SNR č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušninách a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 51/1988 Zb.“), vykonávajú hlavný dozor Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady Slovenskej republiky. Ich kompetencie sú podrobne upravené v § 39, § 39a, § 40 a v § 41 zákona č. 51/1988 Zb., ako aj v zákone č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 124/2006 Z. z.“).

Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, ako ústredný orgán štátnej banskej správy, riadi výkon štátnej banskej správy, zabezpečuje a koordinuje v súčinnosti s ostatnými ústrednými orgánmi Slovenskej republiky úlohy medzinárodnej spolupráce v oblasti pôsobnosti štátnej banskej správy, rozhoduje o odvolaniach vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol Hlavný banský úrad.

Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady, ako orgány hlavného dozoru, vykonávajú hlavný dozor nad dodržiavaním zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákona č. 51/1988 Zb. a predpisov vydaných na ich základe a iných všeobecne záväzných právnych predpisov, ak upravujú ochranu a využívanie ložísk nerastov, bezpečnosť prevádzky, zabezpečenie chránených objektov a záujmov pred účinkami banskej činnosti, výučbu strelmajstrov, technických vedúcich odstrelov, odpaľovačov ohňostrojov, pyrotechnikov a predavačov pyrotechnických výrobkov, ako aj výrobu a používanie výbušnín na trhacie práce a ohňostrojné práce, bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, bezpečnosť technických zariadení, požiarnu ochranu v podzemí a pracovné podmienky v organizáciách pri vykonávaní banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej banským spôsobom a pri výrobe výbušnín a používaní výbušnín na trhacie práce a ohňostrojné práce.

Podľa § 3 ods. 6 NV SR č. 322/2010 o systéme identifikácie a sledovanosti výbušnín na civilné použitie má Hlavný banský úrad kompetencie na pridelovanie trojmiestneho číselného kódu pre každé miesto výroby výbušnín na Slovensku

Sú tiež orgánmi dohľadu podľa zákona č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj orgánmi, ktoré v súčinnosti s Inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky vykonávajú štátnu správu na úseku prevencie závažných priemyselných havárií podľa zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Sú taktiež kontrolnými orgánmi podľa § 23 písm. e) č. 67/2010 Z. z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „chemický zákon“), ako aj orgánmi štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa § 17 písm. f) zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Miestna príslušnosť obvodných banských úradov je vymedzená v § 1 vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 333/1996 Z. z., ktorou sa ustanovujú obvody pôsobnosti jednotlivých obvodných banských úradov.

3. Ciele, úlohy a priority dozorného orgánu v danom roku

Hlavnou úlohou Hlavného banského úradu a obvodných banských úradov v oblasti bezpečnosti práce a prevádzky je presadzovanie BOZP, BP a pracovných podmienok v organizáciách pri vykonávaní banskej činnosti, činnosti vykonávanej banským spôsobom, pri výrobe, uskladňovaní a používaní výbušnín na trhacie práce a ohňostrojné práce, ako aj pri ďalších činnostiach upravených zákonom č. 51/1988 Zb., a to podľa kompetencií vymedzených týmto zákonom. Hlavným cieľom pôsobenia orgánov štátnej banskej správy v tejto oblasti je vyžadovaním dodržiavania platných právnych predpisov zamestnancami

a zamestnávateľmi presadzovať vytváranie a udržiavanie zákonných podmienok vykonávania práce, ktoré zamestnancom v potrebnej miere zaisťujú najmä ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci.

Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady majú každoročne, okrem plnenia štandardných úloh v pláne hlavných úloh, v oblasti BOZP a BP stanovené aj osobitné úlohy. Tieto úlohy každoročne stanovuje Hlavný banský úrad na základe návrhov jednotlivých obvodných banských úradov podľa aktuálnych poznatkov z výkonu hlavného dozoru. Plneniu hlavných úloh je s ohľadom na ich aktuálnosť venovaná osobitná pozornosť. V roku 2012 medzi najvýznamnejšie úlohy patrili:

- a) účelové prehliadky v súčinnosti so Slovenskou obchodnou inšpekciou zamerané na nadobúdanie, uskladňovanie a predaj pyrotechnických výrobkov,
- b) špeciálne prehliadky zamerané na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z NV SR č. 395/2006 Z. z. o minimálnych požiadavkách na poskytovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- c) špeciálne prehliadky zamerané na kontrolu dodržiavania NV SR č. 117/2002 Z. z. o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri banskej činnosti a pri dobývaní ložísk nevyhradených nerastov,
- d) kontrola zameraná na dodržiavanie predpisov pri strojovej doprave v podzemí,
- e) špeciálne prehliadky zamerané na kontrolu odstránenia nedostatkov zistených pri vykonávaní revízií elektrických zariadení,
- f) kontrola zabezpečenia podzemných diel stavby „Kolektory v historickom jadre Bratislavy“,
- g) špecializovaná kontrola zameraná na vetranie, odvodňovanie a protipožiarnu ochranu v podzemí na IX. ťažobnom úseku bane v DP Gbely III organizácie Baňa Čáry, a.s., Čáry,
- h) kontrola strojných zariadení, zameraná na ich bezpečnú obsluhu, údržbu a prevádzku v dozorovaných organizáciách,
- i) špecializované prehliadky zamerané na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z bansko-bezpečnostných predpisov v organizáciách vykonávajúcich banskú činnosť (ďalej len „BČ“) alebo činnosť vykonávanú banským spôsobom (ďalej len „ČVBS“), ako aj tzv. „cudzími organizáciami“,
- j) kontrola prítomnosti alkoholu, omamných alebo psychotropných látok u zamestnancov v dozorovaných organizáciách, špeciálne v banských záchranných zboroch,
- k) kontrola so zameraním na plnenie povinností súvisiacich s BOZP, v súvislosti s evidenciou a registráciou pracovných úrazov a vykonávanými opatreniami na odstraňovanie ich príčin,
- l) dodržiavania povinností vyplývajúcich z chemického zákona a
- m) hlavný dozor zameraný v súlade s prioritou č. 6 Koncepcie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v SR na r. 2008-2012 v záujme prevencie a zlepšenia dodržiavania predpisov na zaistenie BOZP bol vykonávaný takto:
 - kontroly u novovzniknutých organizácií boli zamerané prednostne na organizácie, ktoré začali vykonávať dozorovanú činnosť,
 - výkon hlavného dozoru v oblasti BOZP bol zameraný v prevažnej miere na vykonávanie prehliadok, čo je preventívnou činnosťou. Ostatná činnosť pozostávala

z nutnosti vybavovania podaní v súlade so zákonom č. 51/1988 Zb. a správnym poriadkom,

- zameranie kontrol bolo nad 50 % smerované na malé a stredné organizácie v ktorých v roku 2011 nebola kontrola v oblasti BOZP vykonaná,
- úloha zabezpečovania výkonu hlavného dozoru v jednotlivých dozorovaných subjektoch v intervale 1 x ročne bola zabezpečovaná v rozsahu možností daných personálnymi, technickými a finančnými zdrojmi úradu.

Predmetom osobitných špecializovaných kontrol bol výkon trhacích prác, stav prevádzkovaných technických zariadení a aktuálnosť a vyhotovenie prevádzkovej dokumentácie. V súlade so zákonom č. 261/2002 Z. z. sa obvodné banské úrady zúčastňovali koordinovaných kontrol na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v dozorovaných organizáciách. Koordinované kontroly boli vykonávané podľa plánu koordinovaných kontrol podnikov na rok 2012, ktorý po prerokovaní s príslušnými orgánmi schválila Slovenská inšpekcia životného prostredia.

4. Subjekty kontrolované dozorným orgánom

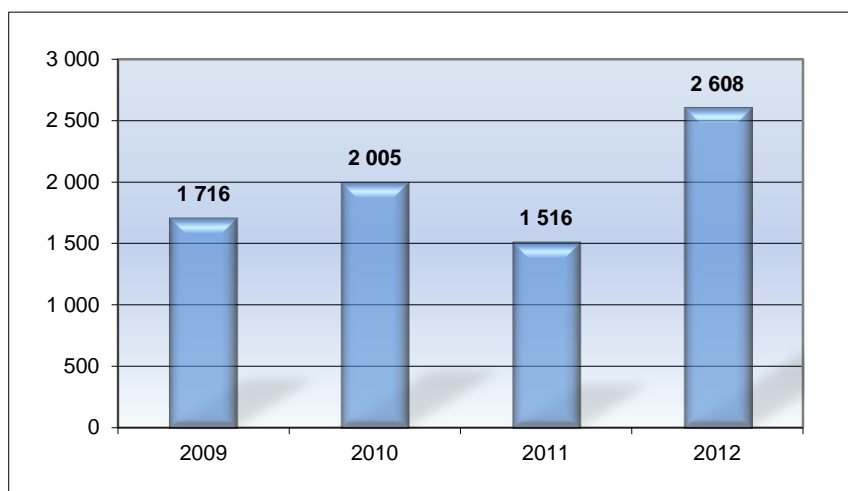
Štruktúra organizácií z pohľadu počtu zamestnancov sa výraznejšie nemení už dlhšiu dobu. Najviac kontrolovaných subjektov bolo z kategórie malých a stredných zamestnávateľov, t.j. do 49 zamestnancov. Takýchto organizácií (subjektov) bolo kontrolovaných 313 (v roku 2011 – 323), čo je cca 80 % z celkového počtu 387 kontrolovaných subjektov (aj v roku 2011 to bolo 80 % z celkového počtu 405 kontrolovaných subjektov). Pri výkone hlavného dozoru Hlavným banským úradom a obvodnými banskými úradmi bolo v roku 2012 kontrolovaných celkom 387 subjektov, čo je menej o 18 subjektov, ako v roku 2011 (405 subjektov).

Počty kontrolovaných subjektov v členení podľa právnej formy a počtu zamestnancov sú uvedené v tabuľke č. 1 prílohy tejto správy, z ktorej jednoznačne vyplýva, že dominantnou právnou formou sú spoločnosti s ručeným obmedzením (222 subjektov) a akciové spoločnosti a (80 subjektov).

5. Zistený stav v subjektoch kontrolovaných dozorným orgánom

V roku 2012 bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných v oblasti BOZP a BP celkom 2 608 dozorných výkonov, čo je o 1 047 dozorných výkonov viac, ako v roku 2011, kedy bolo vykonaných 1 561 dozorných výkonov. Nárast počtu dozorných výkonov o 67 % bol dôsledkom podstatného navýšenia výkonov súvisiacich s overovaním odbornej spôsobilosti, vyjadrovaniami k pravidlám BOZP a udeľovaní výnimiek, no aj navýšením počtu previerok v zmysle interného predpisu pre inšpekcie.

Pozitívnym je preto udržanie počtu previerok stavu BOZP (kódy 22,23/A,B,F), kde oproti roku 2011, kedy bolo vykonaných 833 dozorných výkonov, bolo v roku 2012 vykonaných až o 199 previerok viac, t.j. 1 032. Vývoj počtu dozorných výkonov uvádza graf na nasledujúcom obrázku.

Obrázok 1: Vývoj počtu dozorných výkonov

Pri výkone hlavného dozoru bol pri preverkách stavu BOZP a BP zistený takmer identický počet nedostatkov (797 nedostatkov v roku 2011 a 795 nedostatkov v roku 2012). Najčastejšími nedostatkami sú nedostatky v pracovných podmienkach, v oblasti riadenia BOZP a organizácie práce, ako aj nedostatky na strojných a elektrických zariadeniach, vrátane vyhradených technických zariadení.

Celkovo možno konštatovať, že organizácie pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom a ďalších činnostiach upravených zákonom č. 51/1988 Zb. sa riadia požiadavkami už uvedených všeobecných záväzných právnych predpisov. Porušenia týchto predpisov síce nie sú ojedinelé a sú spravidla priamo úmerné času a finančným prostriedkom venovaným na účely bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zo strany vedenia organizácií. Tak, ako je uvedené v kapitole 9, za sledované obdobie došlo v súvislosti s ustáleným počtom zistených porušení predpisov aj k ustálenému počtu celkovej úrazovosti, vrátane závažnosti pracovných úrazov.

Prehľad dozorných výkonov, porušení predpisov podľa objektov a podľa kódov štatistickej klasifikácie sú špecifikované v tabuľkách č. 2, 3 a 4 prílohy tejto správy. Ako vyplýva z tabuľky č. 4, štruktúra podľa kódov štatistickej klasifikácie ekonomických činností sa v minulom roku zvýšil počet zistených nedostatkov pri dobývaní kovových rúd a pri pomocných činnostiach pri ťažbe.

6. Najzávažnejšie zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

Tak, ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2012 k najzávažnejším zisteným nedostatkom patria nedostatky zistené v oblasti dodržiavania predpisov upravujúcich bezpečnosť práce a prevádzky pri vykonávaní banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom pri dobývaní ložísk nerastov, nedostatky v prevádzkovej dokumentácii, ako aj v dokumentácii a pri prevádzkovaní vyhradených technických zariadení.

Medzi najzávažnejšie zistenia patrí určite zistenie, že činnosti vykonávajú zamestnanci bez požadovanej odbornej spôsobilosti, a to najmä pri vypracovávaní dokumentácie súvisiacej s BČ či ČVBS, pri zabezpečovaní inšpekčnej služby, ako aj bez platných dokla-

dov o odbornej spôsobilosti na činnosti na vyhradených technických zariadeniach. Taktiež aj skutočnosť, že na vykonávanie predpísaných funkcií, resp. činností organizácie neurčili zamestnanca vôbec. Z toho vyplýva, že ide zároveň aj o neodborné riadenie činností, ako nevykonávanie predpísaných prehliadok pracovísk a kontrol dodržiavania prevádzkovej dokumentácie, nedodržiavanie rozsahu a lehôt prehliadok elektrických zariadení a nezaznamenávanie výsledkov prehliadok predpísaným spôsobom. Sem patria aj nedostatky zisťované v systéme oboznamovaní a informovaní zamestnancov, ktoré sa ukazujú ako veľmi formálne a tak nespĺňa ani svoj účel a nie je ani prínosom pre bezpečné správanie sa zamestnancov na pracovisku. Patria tu aj nedostatky zistené v prevádzkovej dokumentácii, v ktorej chýba určenie a posúdenie rizík a prijatie zodpovedajúcich opatrení.

Na úseku prevencie pracovných úrazov organizácie neposkytovali osobné ochranné pracovné prostriedky (ďalej len „OOPP“) zamestnancom pre všetky práce vykonávané pri BČ a ČVBS. Organizácie neoboznamovali (preukázateľne) zamestnancov s nebezpečenstvami, pred ktorými ich používanie OOPP chráni, nepoučil ich o správnom používaní OOPP a nesprístupnil zamestnancom informácie o každom type OOPP, ktoré zamestnanci potrebujú na jeho používanie.

Na úseku dopravy sa často opakujú nedostatky v tom, že organizácie neoznačujú účelové komunikácie príslušným dopravným značením podľa osobitných predpisov a nevyznačil výstražnými tabuľkami, dopravnými značkami, prípadne nahrnutím zeminy na miesta, kde hrozí nebezpečenstvo zrútenia alebo zasypania vozidla (okraj rezu a pracovnej plošiny lomu, násypu alebo skládky). Varovnými prípadmi sú porušenia predpisov pri používaní dopravníkov, resp. dopravných zariadení, ktoré sa často končia fatálnymi následkami (úrazy až amputácie končatín), čo v jednom prípade bolo dokonca príčinou smrteľného pracovného úrazu (pri doprave na závesnej dráhe).

Stále viac sa vyskytujú nedostatky pri plnení si povinností vyplývajúcimi zo vzťahu k tzv. „cudzím organizáciám“. Zamestnanci cudzích organizácií, ktorí vykonávajú práce na pracoviskách organizácie a v jej priestoroch nedostávajú potrebné informácie a pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci platné pre príslušné pracoviská a priestory, najmä informácie podľa § 7 ods. 6 písm. a) až c) zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V zmluve o dielo uzavretej medzi organizáciou a cudzou organizáciou nie je riešená zodpovednosť za zaistenie BOZP a BP a nie je riešené odovzdanie pracoviska tak, ako to požaduje § 10 vyhlášky SBÚ č. 29/1989 Zb.

Pri používaní trhacích prác došlo k nadrozmernému rozletu rozpojovanej horniny na rodinné domy a okolité pozemky. Príčinou boli trhliny v rozpojovanom horninovom masíve, ktoré vznikli predchádzajúcimi trhacími prácami, čo však nebolo zamestnancami vykonávajúcimi trhacie práce zohľadnené.

Opätovne bolo zistené, že organizácie predávajúce pyrotechnické výrobky predávajú v priestoroch obchodných reťazcov, ktoré slúžia ako únikové cesty. Nie sú dodržiavané obloženia predajných pultov (obchodných priestorov), pretože vo viacerých prevádzkach a predajniach boli zistené väčšie ako povolené množstvá (100 kg). Predajcovia majú predajne často preložené (s viac ako 100 kg pyrotechnických výrobkov) a navyše predajné pulty, ktoré sú súčasťou predajní majú označené ako príručný sklad a v ňom majú uložené ďalšie pyrotechnické výrobky. V nejednom prípade sa v predajni nachádzalo dokonca viac ako 400 kg pyrotechnických výrobkov.

Banské úrady nedisponujú štatistickými údajmi o rovnakom zaobchádzaní s mužmi a ženami na pracovisku. Pri inšpekčnej činnosti neboli zistené informácie o rôznom zaob-

chádzaní medzi mužmi a ženami na pracovisku. Navyše, v oblasti hlavného dozoru na podzemných pracoviskách trvalý výkon žien zákonom nie je povolený. Podmienky dodržiavania pracovných podmienok starších zamestnancov sú v súlade s § 6 ods. 1 písm. o) zákona č. 124/2006 Z. z. O prípadoch porušovania tohto ustanovenia nemajú banské úrady žiadne informácie.

To, že väčšina zistených nedostatkov v oblasti bezpečnosti práce a prevádzky vyplýva z nedostatočnej praxe, ako aj odborného vzdelania zamestnancov, ktorí predmetnú činnosť vykonávajú, sa len potvrdilo aj uplynulom roku. Toto tvrdenie je podložené vývojom príčin pracovných úrazov, kde jednoznačne prevažujú skupina 8 - Používanie nebezpečných postupov alebo spôsobov práce vrátane konania bez oprávnenia a skupina 12 - Nedostatok osobných predpokladov na riadny pracovný výkon. Z pohľadu skupín zdrojov pracovných úrazov jednoznačne prevažuje skupina V. – Materiál, bremená, predmety, ktorá predstavuje viac ako 58 % všetkých pracovných úrazov. Podrobné údaje o pracovnej úrazovosti sú uvedené v tabuľkách č. 7 až 13.

7. Nápravné opatrenia dozorného orgánu

Za účelom zabezpečenia nápravy - odstránenia zistených nedostatkov - banský inšpektor v súlade so zákonnými kompetenciami už počas inšpekčných prehliadok, prípadne vyšetrovania mimoriadnych udalostí vykonávajú príslušné zákonné opatrenia priamo na mieste v kontrolovaných subjektoch tým, že podľa § 42 ods. 2 písm. b) zákona č. 51/1988 Zb. vydajú záväzný príkaz na odstránenie zistených nedostatkov. O výsledku prehliadky musí banský inšpektor napísať zápisnicu, ktorú musí prerokovať so štatutárnym orgánom alebo so zodpovedným vedúcim zamestnancom. O výsledku prehliadky musí byť informovaný príslušný odborový orgán a príslušný zástupca zamestnancov pre bezpečnosť a zdravie pri práci.

V nevyhnutných prípadoch, pri ktorých došlo k zrejmemu a bezprostrednému ohrozeniu verejného záujmu, najmä bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, bezpečnosti prevádzky a technických zariadení a ktoré nebolo možné ihneď na mieste odstrániť, bolo banskými inšpektormi priamo na mieste nariadené zastavenie prevádzky, alebo jej časti, prípadne konkrétnych technických zariadení, a to v nevyhnutnom rozsahu až do odstránenia nedostatkov. V osobitných prípadoch obvodné banské úrady na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky nariaďovali vykonanie nevyhnutných opatrení na odstraňovanie zistených nedostatkov vydaním rozhodnutia úradu. So zámerom predísť opakovaniu vzniku obdobných skutočností, banské úrady nariaďujú aj nevyhnutné technologické a bezpečnostné opatrenia so zámerom zaistenia zvýšenia bezpečnosti práce a minimalizovania ohrozenia života a zdravia pracovníkov pri závažných pracovných úrazoch, haváriách a mimoriadnych udalostiach. Následne boli vo viacerých prípadoch vykonané kontroly plnenia opatrení.

Prehľad rozhodnutí podľa druhu vo veci zákazu prevádzky strojných zariadení vydaných orgánmi štátnej banskej správy je uvedený v tabuľke č. 6 prílohy tejto správy. Z prehľadu vyplýva, že počet rozhodnutí na tomto úseku klesol oproti roku 2011 takmer o polovicu (z 13-tich v roku 2011 na 7 v roku 2012). Rozhodnutia o nariaďovaných opatreniach, resp. priamo o zákaze činnosti boli zamerané najmä do oblasti prevádzky ostatných strojov a zariadení.

8. Sankčné opatrenia dozorného orgánu

Súčasťou nápravných opatrení boli aj sankčné opatrenia orgánov hlavného dozoru. V súvislosti s porušovaním predpisov o BOZP a BP pri vykonávaní činností podliehajúcich hlavnému dozoru orgánov štátnej banskej správy boli ukladané sankcie.

Jednotlivcom bolo uložených 45 blokových pokút (oproti 36 blokovým pokutám v roku 2011) v celkovej výške 1 051 € (oproti 834 € v roku 2011). V správnom konaní bolo jednotlivcom uložených 8 pokút (oproti 16 pokutám v roku 2011) v celkovej výške 485 € (oproti 964 € v roku 2010). Organizáciám bolo uložených v správnom konaní 19 pokút, v celkovej výške 45 724 € (oproti 25 pokutám vo výške 103 510 € v roku 2011), čo predstavuje pokles cca o 55 %. Pokles počtu uložených pokút, no najmä výška uložených pokút je odrazom znižovania závažnosti zistených nedostatkov.

Prehľad o uložených pokutách s porovnaním s predchádzajúcimi rokmi je v tabuľke č. 5 prílohy tejto správy.

9. Stav a vývoj pracovných úrazov a chorôb z povolania

Vykonávanie činností v bezprostrednom styku s horninovým masívom v podzemí, ale aj na povrchu, je spojené s neodstrániteľným rizikom ohrozenia a poškodenia zdravia v dôsledku úrazov a chorôb z povolania. Takáto práca je totiž sústavné vykonávaná v prostredí neustáleho pôsobenia nepriaznivých vonkajších vplyvov, ako je prašnosť, hluk, vibrácie, vlhkosť, teplo, chlad a iné. V dôsledku pôsobenia vonkajších nepriaznivých vplyvov, ktoré nie je možné v súčasnej dobe spoľahlivo odstrániť, pretrváva zvýšené ohrozenie zdravia i života zamestnancov a tým aj k vyššiemu výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania. Na stav úrazovosti má nepriaznivý vplyv aj súčasný vývoj v spoločnosti, kedy sa povolania spojené s ťažobnou činnosťou stali neatraktívne. Stredné, ako aj vysoké školy, tak prestali vychovávať banských odborníkov, čo sa priamo prejavuje na znižovaní odbornej spôsobilosti zamestnancov a tým aj na zvyšovaní rizika ich ohrozenia v dôsledku pôsobenia vplyvov prostredia.

Vývoj pracovnej úrazovosti v roku 2012 možno, v absolútnych číslach, ako aj závažnosti ich následkov, v porovnaní s rokom 2011 považovať za ustálený a tak aj celkový trend vo vývoji pracovnej úrazovosti je v posledných rokoch priaznivý. Je odrazom stavu kvality zamestnancov, rizika práce v podzemných prevádzkach uhoľných ako aj neuholných baní (kde došlo v sledovanom období k prevažnému počtu registrovaných pracovných úrazov), ale aj odrazom vykonávanej prevencie, najmä inšpekčnej činnosti.

V roku 2012 došlo k 2 smrteľným pracovným úrazom (oproti 1 v roku 2011 a 4 v roku 2010). Klesol aj počet prípadov ťažkej ujmy na zdraví, a to na 2 (oproti 3 v roku 2011 a 9 v roku 2010). Taktiež poklesla pracovná úrazovosť v absolútnych číslach, keď v roku 2012 bolo zaznamenaných 478 všetkých pracovných úrazov, oproti roku 2011, keď bolo zaznamenaných až 610 pracovných úrazov. Pokiaľ ide o registrované pracovné úrazy, tak ich počet sa zvýšil o 1 – na 275 oproti 274 registrovaných pracovných úrazov v roku 2011.

Z tohto pohľadu, v porovnaní s rokom 2006, ktorý sa považuje za východiskový pri hodnotení plnenia základného cieľa Konceptie BOZP, možno stav úrazovosti považovať za neustále sa zlepšujúci. Táto skutočnosť však neodrážajú údaje o koeficiente úrazovosti, ktorý vyjadruje počet úrazov na 100 zamestnancov. Hodnota tohto ukazovateľa sa totiž

mierne zmenila zo 4,00 v roku 2010 až na 4,50 v hodnotenom roku 2012 pri zohľadnení počtu všetkých zaevidovaných pracovných úrazov.

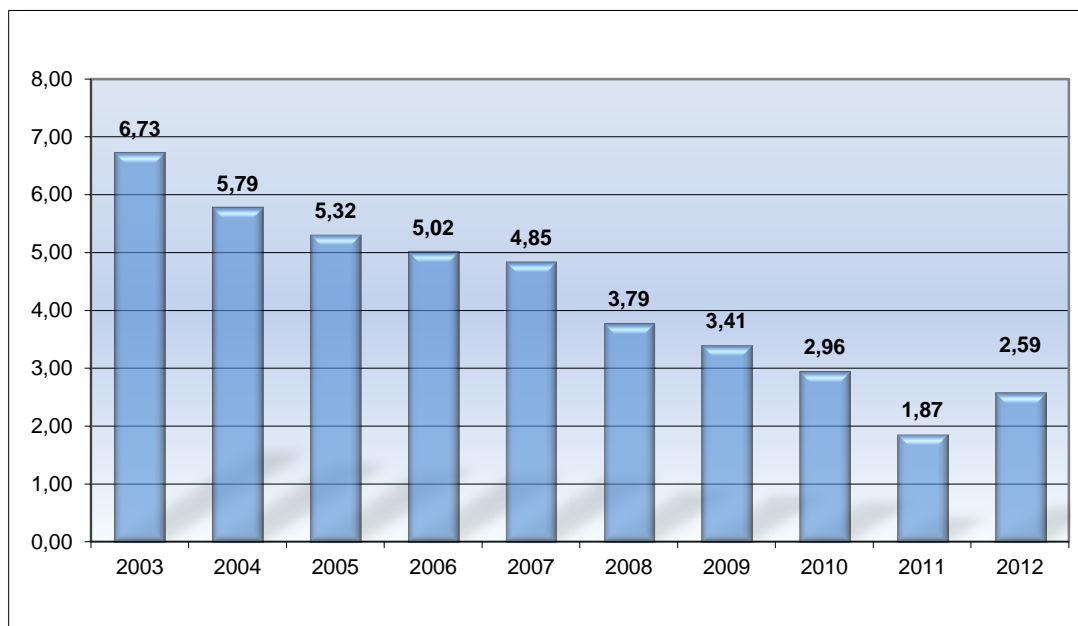
Banské úrady majú však úplný prehľad len o registrovaných pracovných úrazoch a údaje o ostatných, resp. iných pracovných úrazoch nie sú ani za uplynulé roky úplné, resp. nie sú údaje žiadne. Preto je objektívnejšie pri sledovaní vývoja úrazovosti vychádzať z koeficienta úrazovosti, ktorý vychádza z počtu registrovaných pracovných úrazov. V tomto prípade predstavuje koeficient úrazovosti hodnotu len 2,59.

Z uvedeného je zrejmé, že v systéme štatistických ukazovateľov predstavujú ostatné úrazy, t.j. pracovné úrazy, ktoré si vyžadujú pracovnú neschopnosť maximálne 3 dni, podstatnú časť, t.j. takmer dvojnásobok registrovaných pracovných úrazov a tak nepriaznivo ovplyvňujú štatistické ukazovatele.

Mierne zhoršenie štatistických údajov o úrazovosti v počte úrazov na 100 zamestnancov ovplyvnil podstatne nižší stav počtu zamestnancov, ktorý klesol oproti roku 2011 zo 14 624 zamestnancov až na 10 620 zamestnancov v roku 2012, t.j. viac ako 27 %. Tu je potrebné poznamenať, že vykazovanie počtu zamestnancov zo strany organizácií je neustále pretrvávajúcim problémom, a to z dôvodu nutnosti rozlišovať medzi zamestnancami podliehajúcimi výkonu hlavného dozoru a všetkými ostatnými zamestnancami organizácií.

Trvalým problémom vo vývoji pracovnej úrazovosti je výskyt pracovných úrazov v podzemí baní, pretože z 275 registrovaných pracovných úrazov sa až 223 stalo v podzemí, čo predstavuje až 81 %. Tento trend pretrváva už niekoľko rokov a poukazuje na to, že je potrebné zvýšenú pozornosť venovať práve podzemným pracoviskám.

Významnejší je však celkový trend vývoja tohto ukazovateľa, ktorý má klesajúcu tendenciu už od roku 2003 a je zrejмый z grafu, ktorý je uvedený na nasledujúcom obrázku.

Obrázok 2: Vývoj pracovnej úrazovosti
(počet registrovaných pracovných úrazov na 100 zamestnancov)

Tento trend je síce priaznivý, avšak v porovnaní s celorepublikovými hodnotami, ktoré v roku 2006 predstavovali hodnotu 0,68, je to stále až 3,8 násobne vyššia hodnota úrazovosti. Je to samozrejme ovplyvnené samotným charakterom vykonávanej činnosti, ale vždy bude snahou túto hodnotu znižovať tak, ako to ukladá aj Koncepcia BOZP. Ak vezmeme v úvahu východiskový rok 2006, potom ukazovateľ úrazovosti klesol z 5,02 na 2,59, čo v konečnom dôsledku predstavuje pokles o **48 %**, pričom primárnym cieľom Koncepcie BOZP bolo zníženie pracovnej úrazovosti o 25 %.

Nepriaznivejším je však až dvojnásobný nárast počtu nových chorôb z povolania v porovnaní s rokom 2011, a to z 19 na 38. Problémom je tu však ohlasovanie nových chorôb z povolania, ktoré organizácie nie sú povinné oznamovať na banské úrady, ale len na Národný inšpektorát práce. Preto je tento výsledok možné chápať aj ako zlepšenie informovanosti bankých úradov organizáciami v tejto oblasti. Z dôvodu, aby sa tento nedostatok legislatívy odstránil, bolo medzi Hlavným bankým úradom a Národným inšpektorátom práce dohodnuté, že Národný inšpektorát bude zasielať ohlásenia nových chorôb z povolania na HBÚ, čo sa aj v súčasnosti deje.

Ak uvedené údaje o pracovnej úrazovosti porovnáme s rokom 2007, kedy bolo nahlásených najviac nových chorôb z povolania - až 234, ide o pokles až o 84 %. Tento stav je možné pripísať významnej modernizácii mnohých úpravárenských prevádzok, ktoré hlavne v posledných rokoch prešli rozsiahlou rekonštrukciou a modernizáciou. Napriek tomu je aj naďalej potrebné venovať oblasti chorôb z povolania náležitú pozornosť.

Za základný a rozhodujúci prvok v znižovaní počtu a závažnosti pracovných úrazov sa jednoznačne považuje prevencia. Pokiaľ ide o počet samotných inšpekcí, došlo k podstatnému nárastu z 833 v roku 2011 až na 1 032 v roku 2012, čo predstavuje nárast takmer o ¼. Tu je potrebné ešte podotknúť, že na začiatku roka 2011 došlo zníženiu tabuľkového počtu bankých inšpektorov z dôvodu znižovania výdavkov verejnej správy o 10 %. Napriek tomu nepriaznivému vývoju v personálnom obsadení bankých úradov došlo aj k nárastu dozorných výkonov, ako celku, oproti roku 2011 z 1 516 až na 2 608 dozorných výkonov v roku 2012, čo predstavuje nárast až o 72 %. Je to najmä dôsledkom nárastu úkonov pri overovaní odbornej spôsobilosti, udeľovaní výnimiek a poradenskej činnosti a previerok podľa osobitných predpisov. Aj toto poukazuje na stále sa rozširujúci rozsah kompetencií, ktoré neustále bankým úradom pribúdajú z dôvodu prijímania novej legislatívy, resp. úpravy stávajúcej legislatívy podľa pravidiel európskej legislatívy.

10. Spolupráca dozorného orgánu

Spolupráca v oblasti BOZP sa realizovala s Odborovým zväzom pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR, Slovenskou bankou komorou, Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenskou spoločnosťou pre vŕtacie a trhacie práce, Slovenským ústavom technickej normalizácie a niektorými SKTC. V oblasti výbušnín a vyšetrovania závažných pracovných úrazov banské úrady spolupracujú s krajskými a okresnými riaditeľstvami Policajného zboru SR a s Kriminologickým a expertíznym ústavom a v oblasti predaja pyrotechnických výrobkov aj so Slovenskou obchodnou inšpekciou. So Slovenskou obchodnou inšpekciou spolupracuje Hlavný banký úrad aj na úseku chemických látok a zástupca Hlavného bankého úradu je členom poradnej komisie vo vzťahu k uplatňovaniu nariadenia REACH na Slovensku. V rámci konzultácií a prípravy vysokoškolsky vzdelaných od-

borníkov v oblasti baníctva pokračovala spolupráca s fakultou BERG a Strojníckou fakultou Technickej univerzity v Košiciach.

Už tradične existuje dobrá spolupráca s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky ako aj Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky v rôznych oblastiach, okrem iného najmä v legislatívnej oblasti pri príprave návrhov predpisov súvisiacich s výkonom hlavného dozoru.

Banské úrady spolupracujú aj s Národným inšpektorátom práce, ako aj jednotlivými krajskými inšpektorátmi práce (napr. pri určovaní hranice dozoru nad BOZP). Výsledkom tejto vzájomnej spolupráce bola príprava a podpísanie Dohody o spolupráci medzi Hlavným banským úradom a Národným inšpektorátom práce 25. 01. 2013.

V súlade so zákonom č. 261/2002 Z.z. boli vykonávané koordinované kontroly na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v podnikoch, na ktoré sa vzťahuje tento zákon v súčinnosti so Slovenskou inšpekciou životného prostredia Slovenskej republiky.

Veľmi dobrá spolupráca bola so Slovenskou banskou komorou, Slovenskou baníckou spoločnosťou, Slovenským zväzom výrobcov kameniva ako aj so Slovenskou spoločnosťou pre trhacie a vŕtacie práce v Banskej Bystrici pri výučbe v strelmajstrovských kurzoch (lektorská činnosť) a s ďalšími organizáciami pri vykonávaní lektorskej a prednáškovej činnosti zameranej na odbornú prípravu odborne spôsobilých zamestnancov organizácií.

Ďalej, obvodné banské úrady spolupracovali s krajskými úradmi a obvodnými úradmi životného prostredia v obvode svojej pôsobnosti pri povoľovaniach banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom v príslušných okresoch, či krajoch pri riešení problémov súvisiacich s ochranou prírody a krajiny pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom.

Vzhľadom k účinnosti zákona č. 136/2010 Z. z. o službách na vnútornom trhu a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa nadviazala spolupráca s Národnou agentúrou pre sieťové a elektronické služby v oblasti zabezpečovania funkčnosti tzv. jednotných kontaktných miest, ktoré boli alokované na obvodných úradoch všeobecnej štátnej správy.

Zástupca Hlavného banského úradu je členom stálej pracovnej skupiny pre bezpečnosť práce v baniach v rámci Poradného výboru pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci Európskej Komisie. Stála pracovná skupina sa zaoberá otázkami týkajúcimi sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v baniach. Okrem iného vypracováva pripomienky ku Komisiou navrhutej legislatíve, ktorá môže mať významný dopad na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v baniach a inom ťažobnom priemysle. Vytvorenie stálej pracovnej skupiny si vyžiadalo výnimočné postavenie baní z pohľadu špecifických pracovných podmienok, rizík, častej zmeny pracovných podmienok, nebezpečenstva výbuchov, výskytu výbušných plynov, požiarov a pod.

Zástupca Hlavného banského úradu je taktiež členom poradného výboru ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky pre otázky v oblasti BOZP, tzv. Koordináčného výboru pre BOZP. Podpredseda vlády a minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zriadil v roku 2010 svoj poradný orgán, tzv. Kolégium podpredsedu vlády pre otázky súvisiace s prácou, ochranou práce a bezpečnosťou pri práci, ktorého členom je aj zástupca Hlavného banského úradu.

11. Hodnotenie stavu ochrany práce v roku 2012 v SR

Poznatky získaných inšpekčnou činnosťou v roku 2012 aj naďalej poukazujú na skutočnosť, že starostlivosť o BOZP ešte stále nie je v popredí záujmu značného počtu preventovaných subjektov, ale situácia sa začína meniť k lepšiemu. Úroveň pracovných podmienok a starostlivosť o BOZP a BP ale stále viac odzrkadľujú ekonomické možnosti zamestnávateľov, pretože zamestnávatelia odôvodňujú neplnenie niektorých úloh v oblasti ochrany práce predovšetkým zlým ekonomickým stavom organizácie. Tento neuspokojivý stav je však aj dôsledkom nedostatočného právneho vedomia zamestnancov, ako aj zamestnávateľov samotných, ktorí dávajú väčší dôraz na odstraňovanie nedostatkov zistených orgánmi hlavného dozoru, ako na vlastnú prevenciu.

Z poznatkov získaných pri vykonávaní hlavného dozoru vyplýva, že starostlivosť o BOZP je zo strany zamestnávateľov často minimálna a zväčša formálna. Neplatí to ale pre veľké organizácie a veľké organizácie so zahraničným kapitálom, kde je starostlivosť o BOZP a BP už samozrejmosťou. V niektorých prípadoch prevláda nezáujem zamestnávateľov o zabezpečovanie uspokojivých pracovných podmienok a uprednostňovanie hospodárskych a obchodných záujmov. Aj toto platí to predovšetkým v prípade malých zamestnávateľov a u samostatne podnikajúcich fyzických osôb. Vyskytujú sa nebezpečné pracovné postupy, zlá organizácia práce, nebezpečné zariadenia a rizikové práce, pri ktorých sa častejšie vyskytujú prípady ohrozenia, či priamo poškodenia zdravia.

Výsledkom takého prístupu je chýbajúci systémový prístup k problematike BOZP. Nízka pozornosť sa venuje posudzovaniu rizík, spolupráca vedúcich zamestnancov a zamestnancov je často neuspokojivá a formálna, kvalita oboznamovania zamestnancov s problematikou BOZP je nedostatočná a zbytočne zaťažuje zamestnávateľov aj zamestnancov, pretože sa u nich míňa účinkom. Pritom mnohé opatrenia na úseku BOZP a BP, hlavne organizačné, sa dajú realizovať bez akýchkoľvek, resp. minimálnych finančných nákladov.

Je potrebné poukázať, že dôsledky hospodárskej krízy sa naďalej prejavujú aj v organizáciách vykonávajúcich BČ a ČVBS. Ťažba sa stále nedostáva do pôvodných objemov pre nedostatočný odbyt produkcie, tým je tvorba zisku nižšia a použité prostriedky na BOZP sú tiež nižšie.

Stále viac sa ukazuje, zásadným problémom je kvalifikácia, resp. odborná spôsobilosť zamestnancov. Pri dnešnom rozvoji prác najmä v podzemí (výstavba tunelov, rast ťažby podzemným spôsobom, odliv hotových zamestnancov do zahraničia a pod.) takýto zamestnanci už doslova akútne chýbajú. Stredné a vysoké školstvo nemá žiadnu podporu a ani požiadavky od takýchto zamestnávateľov a neprodukuje tak kvalifikovaných perspektívnych zamestnancov. Na pozície sú prijímaní zamestnanci bez akýchkoľvek odborných znalostí a najmä bez skúsenosti v náročnom banskom prostredí. A tak veľká neskúsenosť, nezodpovedajúce vzdelanie, chýbajúca odbornosť a minimálna odborná prax sú ideálnou kombináciou na vznik krízových situácií. Toto konštatovanie platí mnohonásobne pri prevádzkach v podzemí uhoľných, ale aj neuholných baní, kde sa stala prevažná väčšina všetkých registrovaných, ale aj ostatných pracovných úrazov.

Keďže odborníci aj naďalej pri BČ a ČVBS chýbajú, jediné čo sa zabezpečuje a čím sa tento stav rieši, je vydávanie výnimiek nielen zo vzdelania, ale aj z príslušného smeru, a čo je najhoršie aj z praxe. Takýto postup je len odrazom skutočnosti, že ani existujúce odborné školy nevedia získať žiakov a študentov.

Napriek zisteným nedostatkom a vyššie uvedeným konštatovaniám možno v dozorovaných organizáciách pozorovať, že stav v oblasti BOZP a BP sa zlepšuje. Dôležitú úlohu tu zohráva aj neustále zvyšovanie technickej úrovne používaných technických zariadení.

12. Opatrenia dozorného orgánu na zlepšenie stavu

Pre zlepšenie stavu v oblasti BOZP a BP je v nasledujúcom období potrebné naďalej pokračovať v nastúpenom trende, ktorým sa doposiaľ realizovalo uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 114 z 20. februára 2008, ktorým sa schvaľuje „*Koncepcia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v SR na roky 2008 – 2012*“ a ktoré bolo rozpracované na podmienky výkonu hlavného dozoru.

Aj keď sa Koncepcia BOZP v roku 2012 ukončila, pripravuje sa nová tzv. Stratégia BOZP, ktorá bude na Koncepciu BOZP nadväzovať, aby tak kroky, ktoré boli vykonané doteraz nevyšli navnivoč a aby sa aj naďalej venovala zvýšená pozornosť tejto, tak dôležitej oblasti, akým je zaistenie BOZP a BP.

Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady, ako orgány štátnej banskej správy vykonávajúce hlavný dozor podľa § 39 ods. 1 písm. a) a písm. b) zákona č. 51/1988 Zb., pre zlepšenie stavu v oblasti bezpečnosti práce a prevádzky v oblasti svojej pôsobnosti budú aj naďalej zameriavať výkon dozornej činnosti najmä na:

- a) dosiahnutie znalosti bezpečnostných predpisov u zodpovedných vedúcich zamestnancov v rozsahu potrebnom pre odborné a bezpečné riadenie vykonávanej činnosti;
- b) vyžadovanie dokonalej znalosti všetkých predpisov, technologických a pracovných postupov zamestnancami, ktoré sa vzťahujú na vykonávané činnosti;
- c) vyžadovanie zvýšenej kontroly orgánmi odborného dozoru a odborné a personálne posilnenie týchto orgánov v dozorovaných organizáciách (tzv. kontrolné orgány organizácie);
- d) venovanie zvýšenej pozornosti malým a stredne veľkým podnikom vo všetkých oblastiach BOZP a BP;
- e) sledovanie a vyhodnocovanie vývoja úrazovosti a chorôb z povolania na každej úrovni a kontrolnú a poradenskú činnosť zamerať na oblasti a subjekty s nepriaznivým vývojom, navrhnúť potrebné opatrenia vrátane prípadných zmien v predpisoch;
- f) zvýšenú pozornosť bezpečnostným predpisom pri vykonávaní vstupných školení novoprijatých zamestnancov u rizikových skupín najmä u mladých zamestnancov, ako aj tým, ktorí predtým nepracovali pri vykonávaní banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom;
- g) zabezpečenie pravidelnosti a odbornej úrovne opakovaných školení pri zohľadnení konkrétnych podmienok jednotlivých pracovísk;
- h) dôslednejšie využívanie sankčných opatrení pri opakovanom, prípadne častom porušovaní technologickej disciplíny a predpisov upravujúcich BOZP a BP,
- i) vo vzťahu k banským inšpektorom prehodnotiť technické vybavenie banských inšpektorov (opatrenie č. 9 podľa prílohy k Uzneseniu vlády č. 475/2003), ktoré doteraz nebolo realizované. Prehodnotenie je potrebné vykonať z dôvodu, že banskí inšpektori vykonávajú inšpekčnú činnosť v prašných povrchových ako aj podzemných prevádzkach, vykonávajú rôzne povoloňovacie konania, súčasťou ktorých je aj miestne zisťova-

nie (ohliadka pracovísk a objektov) a súčasne technické vybavenie bankých inšpektorov nezodpovedá súčasným požiadavkám.

Zásadným spôsobom do plnenia týchto úloh však zasahujú finančné, materiálne a personálne možnosti Hlavného bankého úradu a obvodných bankých úradov, ktoré boli ešte v rámci znižovania verejných výdavkov krátené paušálne o 10 % a ktorými nie je možné dôsledne plniť všetky uložené úlohy. Napriek tomu, že v uvádzanom uznesení vlády ohľadom Konceptie BOZP je na ústredných orgánoch, resp. priamo na ministroch jednotlivých rezortoch zodpovednosť za zabezpečenie financovania Konceptie BOZP, Hlavný banký úrad nemal ani v roku 2012 osobitne vyčlenené finančné prostriedky priamo na realizáciu tejto koncepcie.

Ak pominieme opatrenia vyplývajúce z koncepcie BOZP, za účelom zlepšenia stavu BOZP a BP, a to najmä za účelom bezodkladného odstránenia zistených nedostatkov, boli obvodnými bankými inšpektormi vydávané záväzné príkazy na odstránenie zistených nedostatkov a obvodnými bankými úradmi boli vydávané rozhodnutia o nariadení nevyhnutných opatrení na zaistenie BOZP a BP. V závažných prípadoch boli ukladané sankcie zamestnancom v blokovom konaní a rozhodnutím v správnom konaní tak zamestnancom, ako aj organizáciám. Boli tiež častejšie vykonávané následné námatkové kontroly.

V rámci zvyšovania povedomia o BOZP a znalosti predpisov zorganizovali OBÚ v Košiciach (október) a OBÚ v Spišskej Novej Vsi (máj) po jednom dvojdňovom seminári z bankých predpisov, každý pre organizácie v obvode svojej pôsobnosti. Na týchto seminároch sa zúčastnilo 66, resp. 57 účastníkov.

OBÚ v Spišskej Novej Vsi k tomu zorganizoval 3 školenia pre záujemcov o odbornú spôsobilosť na funkcie podľa bankých predpisov (celkom 23 účastníkov), 3 školenia predavačov pyrotechnických výrobkov (celkom 16 účastníkov), jeden kurz technického vedúceho odstrelov s 8 účastníkmi a dva kurzy strelmajstrov s celkom 12 uchádzačov.

ZO SBS ZZ pri OBÚ v Košiciach zorganizovala (november) seminár v organizácii NAFTA, a.s. Bratislava, na ktorom sa zúčastnilo takmer 80 účastníkov.

Pod záštitou predsedu HBÚ sa uskutočnili 2 celoslovenské semináre o bankých a súvisiacich predpisoch, ktorých sa zúčastnilo spolu cca 120 účastníkov.

Ostatné banké úrady síce nezorganizovali samostatne ďalšie semináre, ale ich zástupcovia sa aktívne zúčastňovali na tu uvedených aktivitách. Vzhľadom na situáciu v zabezpečení financovania Konceptie BOZP však žiadny z týchto seminárov a školení neboli pre účastníkov bezplatné.

13. Činnosť dozorného orgánu

13.1 Personálne údaje

Výkon hlavného dozoru v oblasti bezpečnosti práce a tým vlastne aj dosiahnuté výsledky v roku 2012 zabezpečoval ten istý počet bankých inšpektorov, ako v roku 2011, a to 19. Z toho okrem vedúcich oddelení bezpečnosti (po jednom na každom zo 6-tich úradov) to boli 2 ústrední bankí inšpektori na Hlavnom bankom úrade a 11-ti obvodní bankí inšpektori na piatich obvodných bankých úradoch. Pritom v čase prijatia Konceptie

BOZP, t.j. v roku 2008 bolo na oddeleniach banskej bezpečnosti všetkých banských úradov spolu 21 banských inšpektorov.

Uvedený stav je tak v rozpore s prioritou č. 6 Koncepcie BOZP, ktorá hovorí o „...odbornom a početnom posilnení ľudských zdrojov na výkon inšpekcie za účelom navýšenia počtu dozorných aktivít, na zlepšenie fungovania a účinnosti dozorných orgánov a v záujme rozvoja ich preventívnych praktík...“, ako aj druhou úlohou vyplývajúcou z Prílohy č. 3 pre Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky. Takýto stav je taktiež v rozpore s úlohou F. 2 uvedenou v Prílohe č. 1 Koncepcie BOZP, podľa ktorej je potrebné: „Zabezpečiť zodpovedajúce finančné zdroje a podmienky na efektívny výkon inšpekcie práce, štátneho zdravotného dozoru a hlavného dozoru vo všetkých oblastiach v ich pôsobnosti vrátane odborného vzdelávania a primeraného finančného ohodnotenia inšpektorov práce, osôb vykonávajúcich štátny zdravotný dozor a hlavný dozor tak, aby bolo možné ich činnosť viac zamerať na preventívnu činnosť podľa odporúčaní SLIC a štandardov Spoločenstva.“. Ak si tento stav premietneme do dlhodobu pretrvávajúcej situácie s takmer 3,8 násobne vyšším ukazovateľom úrazovosti oproti celoštátnemu priemeru, tak túto situáciu v personálnom a materiálnom zabezpečení musíme aj naďalej považovať za nežiaducu a tento trend je potrebné zmeniť.

13.2 Výkony v štátnej banskej správe

Ako už bolo uvedené v kapitole 5, v roku 2012 bolo v kontrolovaných subjektoch vykonaných v oblasti BOZP a BP celkom 2 608 dozorných výkonov, čo je o 1 047 dozorných výkonov viac, ako v roku 2011, kedy bolo vykonaných 1 561 dozorných výkonov. Nárast počtu dozorných výkonov o 67 % bol dôsledkom podstatného navýšenia výkonov súvisiacich s overovaním odbornej spôsobilosti, vyjadrovaniami k pravidlám BOZP a udeľovaním výnimiek, no aj navýšením počtu previerok v zmysle interného predpisu pre inšpekcie.

Pozitívnym je preto udržanie počtu previerok stavu BOZP (kódy 22,23/A,B,F), kde oproti roku 2011, kedy bolo vykonaných 833 dozorných výkonov, bolo v roku 2012 vykonaných až o 199 previerok viac, t.j. 1 032.

13.3 Poradenská činnosť

V rámci bezplatnej poradenskej činnosti v roku 2012 poskytli orgány štátnej banskej správy 138 poradenstiev z oblasti BOZP, čo je tiež zvýšený počet oproti roku 2011, v ktorom bolo poskytnutých 110 poradenstiev. Prehľad je uvedený v tabuľke č. 2 prílohy správy. Poradenstvo bolo najčastejšie poskytované v oblasti bansko-bezpečnostných predpisov, technických zariadení, ako aj v rámci projektovej prípravy a ďalej v oblasti evidencie a registrácie pracovných úrazov. V prípade týchto štatistických údajov ide o vyslovene riadne zaevidovanú poradenskú činnosť, pričom poradenská činnosť sa poskytuje prakticky pri každej vykonanej inšpekcii.

13.4 Poskytovanie informácií

Informácie orgánmi štátnej banskej správy boli poskytované v súlade so zákonom č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zákon o slobode informácií), pričom sú spravidla

klasifikované ako žiadosť o poskytnutie poradenskej činnosti. Takýchto žiadostí bolo zaznamenaných 58.

13.5 Sťažnosti a podnety

Na Hlavnom banskom úrade a na obvodných bankských úradoch SR bola v roku 2012 prijatá len jedna anonymná sťažnosť v súvislosti s BOZP a BP (v roku 2011 a 2010 nebola žiadna sťažnosť). Boli prijaté dva podnety, ktoré sa týkali negatívnych účinkov ťažby na okolie, pričom obidva podnety boli posúdené ako neopodstatnené.

13.6 Príprava predpisov a technická normalizácia

V oblasti legislatívy sa bankí inšpektori Hlavného bankového úradu a obvodných bankských úradov aktívne zúčastňovali na tvorbe a príprave novely zákona č. 51/1988 Zb., ktoré boli aj v roku 2012 pripravované v súvislosti s prípravou nového zákona o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Taktiež sa významnou mierou podieľali na príprave tohto zákona, ako aj jeho vykonávacích predpisoch.

V oblasti technickej normalizácie Hlavný bankový úrad spolupracuje so Slovenským ústavom technickej normalizácie (SÚTN) pri preberaní technických noriem z európskych noriem podľa požiadaviek SÚTN. Najväčšie zastúpenie posudzovaných noriem majú normy z oblasti elektrických inštalácií, vyhradených technických zariadení a výbušnín.

14. Záver

Z vyššie uvedeného hodnotenia stavu BOZP a BP v oblasti výkonu hlavného dozoru jednoznačne vyplýva, že prioritná úloha, vyplývajúca z „*Koncepcie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2008 až 2012*“, a to zníženie pracovnej úrazovosti o 25 % oproti roku 2006 bola splnená. Ako sa ukázalo, z reálnych možností, ktoré mali k dispozícii banké úrady, sa najviac osvedčilo vykonávanie preventívnej činnosti, a to vykonávanie kontrol a prehliadok v dozorovaných organizáciách. Ako sa však súčasne ukazuje, zásadnou úlohou do budúcnosti bude prehlbovanie odbornej úrovne bankských inšpektorov a zabezpečenie ich primeraného ohodnotenia, ako aj technického vybavenia.

Príloha: Tabuľky 1 - 13

V Banskej Štiavnici: 19. 03. 2013

JUDr. Ing. Peter Kúkelčík

predseda úradu